

**ŽEMĖS ŪKIO MINISTERIJOS MOKSLO IR INOVACIJŲ SKYRIAUS
VYR. SPECIALISTĖS JUSTINOS VAIŠVILAITĖS
KOMANDIRUOTĖS Į BELGIJĄ**

ATASKAITA

2019-03-19 Nr. *Mr. 3PR-35*

1. Komandiruotės tikslas: dalyvauti Centrinės ir Rytų Europos BIOEAST iniciatyvos valdybos posėdyje ir Europos Komisijos (EK) mokslinių tyrimų ir inovacijų generalinio direktorato (DG RTD), Nuolatinio žemės ūkio tyrimų komiteto bioekonomikos strateginės darbo grupės (SCAR BWG) ir BIOEAST rengiamame seminare bioekonomikos politikos rėmimo priemonės tema.

2. Komandiruotės trukmė: 2019 m. kovo 12–14 d.

3. Komandiruotės vieta: Briuselis, Belgija.

4. Komandiruotės finansavimas: komandiruotės išlaidos apmokamos iš ŽŪM lėšų.

5. Atlikto darbo komandiruotėje rezultatai.

Š. m. kovo 13 d. Slovakijos ambasadoje Briuselyje vyko Centrinės ir Rytų Europos BIOEAST iniciatyvos (Initiative for Knowledge-based Agriculture, Aquaculture and Forestry in the Bio-economy) valdybos posėdis, kuriame daugiausia dėmesio skirta būsimiems su bioekonomika susijusiems renginiams, kuriuose dalyvaus BIOEAST atstovai.

BIOEAST generalinis sekretorius Barna Kovacs trumpai apžvelgė porą svarbių posėdžių, į kuriuos buvo pakviestas kaip BIOEAST atstovas: viešame Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto (EESRK – ES patariamasis organas, kurį sudaro darbuotojų ir darbdavių organizacijų bei kitų interesų grupių atstovai) svarstyme jis trumpai pristatė BIOEAST, kad plačiau papasakotų apie Vidurio ir Rytų Europos šalių problemas. Komitetas vėliau ketina paskelbti savo nuomonę apie ES bioekonomikos strategiją. Regionų komitetas taip pat skelbs savo nuomonę apie ES bioekonomikos strategiją ir Barna dalyvavo pranešėjo surengtose konsultacijose su suinteresuotaisiais subjektais. Pasidžiaugta, kad **BIOEAST iniciatyva sulaukia vis daugiau kvietimų į svarbius renginius ir yra laikoma vertingu ir patikimu informacijos šaltiniu. Paprašė iniciatyvos narių taip pat kiek įmanoma daugiau platinti informaciją apie BIOEAST sekretoriato vardu.**

Kalbėta apie 5 BIOEAST tematinių grupių (miškininkystės, vandens bioekonomikos, maisto sistemų, bioenergetikos, tvaraus derlingumo ir agroekologinio intensyvinimo) tolesnę veiklą. HU koordinuojama tvaraus derlingumo ir agroekologinio intensyvinimo tematinė grupė ketina parengti neoficialų dokumentą arba įgaliojimų projektą ir iki kito BIOEAST valdybos susitikimo išplatinti iniciatyvos nariams, kad visi turėtų bendrą supratimą ir galėtų mobilizuoti suinteresuotuosius subjektus (būsimo koordinavimo ir paramos veiksmo ir Europos partnerystės kontekste).

2019 m. balandžio 5 d. numatytas miškininkystės tematinės grupės narių susitikimas Prahoje. Valstybių narių prašo indėlio į koordinatorių platinamus dokumentus. Gėlo vandens bioekonomikos grupei reikalingas koordinatorius, Estija svarsto galimybę bendrai koordinuoti grupę. SCAR žuvininkystės strateginė darbo grupė daugiausia dėmesio teikia vandenynams ir jūros (mėlynoji bioekonomika), kuriems skirta didelė „Horizontas 2020“ biudžeto dalis. Gėlo vandens daliai daugiausia vadovauja Vidurio ir Rytų Europos šalys: HU, EE ir PL. Rumunija neseniai delegavo atstovą į SCAR FISH. BIOEAST gėlo vandens bioekonomikos grupės potencialas – daryti įtaką naujos mokslinių tyrimų ir inovacijų programos darbotvarkei ir „Europos horizonte“ turėti kompleksinę gėlu vandeniu paremtos bioekonomikos darbotvarkę. Būtina suvienyti jėgas (valstybių narių ir nacionaliniu lygmeniu) gėlo vandens akvakultūros darbotvarkėje, kad būtų galima turėti įtakos „Horizonto“ darbotvarkei. Biomassės kuriamos energijos ir pridėtinės vertės grupė (koordinuoja HR) grupė informavo, kad įgaliojimai (*terms of reference*) bus pristatyti kitame susitikime. Maisto sistemos grupė (koordinuoja PL): koordinuos Lenkijos žemės ūkio ir kaimo plėtros ministerija ir tyrimų institutas (IUNG), bus parengtas neoficialus dokumentas. Raginta neoficialius dokumentus ir suteikiamų įgaliojimų projektus kuo skubiau išplatinti visiems tematinė grupių nariams, dalyvaujantiems kitame susitikime.

Barna Kovacs padarė prezentaciją apie pozicijų derinimą, partnerystes ir įgyvendinimą, siedamas su tematinėmis grupėmis – „kodėl mums būtina turėti tematinės darbo grupes?“. Interneto svetainėje www.era-learn.eu galima patikrinti, kaip valstybės narės derina savo nacionalines programas ir kurias. Išvada – neturime įpročio vadovautis tokiu mąstymu ir derinti.

Europos partnerystės. Bendrų programų: valstybės narės sukaupia bendrą biudžetą, EK remia administravimą per koordinavimo ir paramos veiksmą. Bendro finansavimo: valstybės narės + Komisijos papildomas finansavimas. Institucinės: valstybės narės + Komisija pagal 185 ir 187 straipsnius, Europos inovacijų ir technologijų institutas (EIT) (pvz., projektas PRIMA).

Paskelbtas „Horizontas 2020“ kvietimas WP2020 Agroecology CSA (FNR-01-2020). Jame dalyvauja Prancūzija ir Vokietija. Šiame koordinavimo ir paramos veiksmo dalyvaujantys partneriai turės įtakos būsimai agroekologijos partnerystei. Paraiškų teikimas iki 2020 m. sausio. **Klausimas: ar jungiamės prie jau besikuriančio konsorciūmo, ar kuriame atskirą BIOEAST su vakarų Europos partneriais? Būtina apsispręsti kitame susitikime.** Koordinavimo ir paramos veiksmo įprastai būna tik keli partneriai.

Bendra Slovakijos V4 pirmininkavimo deklaracija: nurodysime agroekologinę partnerystę prioritetu, kad turėtume politinio lygmens pritarimą.

Trumpai pristatyta politikos rėmimo priemonė (Policy Support Facility – PSF), kurios įvadinis seminaras vyks rytoj, kovo 13 d. „Horizontas 2020“ programoje yra 1,5 mln. eurų likutis

PSF bioekonomikos plėtros tema (šalims, kurios neturi strategijų). 2019 m. kovo 13 d. vyks parengiamasis seminaras, kuriame bus pristatyti priemonės instrumentai ir įvertinti šalių poreikiai. Atsižvelgiant į BIOEAST valstybių poreikį, dar gali būti surengti du seminarai (gegužę ir birželį). Sekretoriatas šiam tikslui pasirengė, skyrė 25 tūkst. eurų ir pasamdė išorės ekspertą. Prašymas šalims: įsipareigoti dalyvauti ir pristatyti pagrįstus poreikius.

Komisija gali svarstyti ir kitas priemones ir „Europos Horizonte“ metu, jei pateiksime pagrįstus poreikius gebėjimų tarp ministerijų lygmeniu stiprinimui ir keitimuisi žiniomis.

Tikslas – ko neapima BIOESTsUP projekto veikla, gali išspręsti PSF.

Būsiami renginiai. 2019 m. gegužės 8–10 d. vyks BIOEAST šalių žemės ūkio ministrų susitikimas Slovakijoje, kuriame bus pasirašoma žemės ūkio ministrų deklaracija, vėliau ją pasirašys ir švietimo ministrai. Slovakijos nuolatinė atstovybė išplatins bendros deklaracijos rengimo kalendorių su terminais. Pagrindiniai šie:

1. pirmieji komentarai raštu iš kontaktinių asmenų iki 2019-03-23.
2. BIOEAST valdybos patvirtinta versija bus pristatoma žemės ūkio ir mokslo atašė.
3. 2019-04-11 bus pateikta versija galutiniams komentarams (priklausys nuo šalių, ar pateiks bendrą poziciją ar ne). Bus parengtas galutinis tekstas patvirtinti.
4. 2019-05-09 deklaraciją pasirašo žemės ūkio ministrai.
5. 2019-05-28 deklaraciją Taryboje pasirašo švietimo ministrai (pristatoma kaip AOB klausimas).

Rumunijos aukšto lygio konferencija bioekonomikos tema balandžio 4-5 d. Bukarešte. Pagrindiniai pranešėjai – ES švietimo komisaras Carlos Moedas ir žemės ūkio komisaras Phil Hogan. Prašoma dalyvauti (iš LT vyks viceministras D. Liutikas).

Susitikimo pabaigoje aptarti kiti klausimai. Serbijos prašymas prisijungti prie BIOEAST – šalis turi patvirtinti iniciatyvos valdymo struktūros dokumentą ir viziją. Koordinuos Slovakijos arba Vengrijos ŽŪM. SCAR FISH (EE-HU) seminaras Estijoje. BIOEAST atstovaus Estijos kontaktinis asmuo. Dokumento apie BIOEAST valdymo struktūrą projektas: PL atsiųs komentarus apie valstybių hub'us po 2019-03-20.

Seminare kovo 13 d. EK DG RTD ir SCAR BWG atstovai pristatė „Horizontas 2020“ finansuojamą bioekonomikos politikos rėmimo priemonę (Policy Support Facility – PSF on Bioeconomy). Pabrėžta, kad tai nėra techninės pagalbos, vertinimo ar mokymo įrankis, tai instrumentas, skirtas palengvinti / supaprastinti darbą procesui pradėti. Ši priemonė vadovaujasi „iš apačios į viršų“ principu ir remiasi praktine poreikių analize.

Posėdyje diskutuota apie valstybinės bioekonomikos strategijos neturinčių ES valstybių narių poreikius, pristatyti atitinkami priemonės instrumentai šiems poreikiams patenkinti, analizuojamos politikos rėmimo priemonės įgyvendinimo galimybės. Posėdžio pradžioje DG RTD atstovas

Waldemar Kutt informavo, kad šiuo metu tik 8 ES šalys turi nacionalines bioekonomikos strategijas. Paaiškėjo, kad kaip tik tądien, kovo 13 d., Austrijos vyriausybė patvirtino savo šalies bioekonomikos strategiją.

DG RTD politikos specialistė Martai Truco Calbet pristatė PSF instrumentus:

1. Ekspertų apžvalga (*Peer reviews*)
2. Konkreti parama šalims (*Specific support to countries*)
3. Abipusio mokymosi veikla (*Mutual learning exercises – MLEs*)

1-oje priemonėje ekspertai analizuoja nacionalines mokslo ir inovacijų sistemas ir pateikia savo išvadas. Antroje priemonėje ekspertų grupė atlieka išsamų šalies mokslo ir inovacijų sistemos vertinimą ir pateikia konkrečias rekomendacijas šalies valdžios atstovams apie šalies mokslo ir inovacijų sistemai stiprinti būtinas reformas. 3-ioje priemonėje dėmesys teikiamas konkretiems mokslo ir inovacijų sistemos iššūkiams, projektais paremtiems gerosios praktikos mainams, išmoktoms pamokoms ir sėkmę lemiantiems veiksniams.

Pristatyta BIOEAST iniciatyva (Barna Kovacs), kokie trukdžiai šalims trukdo pasirengti bioekonomikos strategijas: tarpinstitucinio bendradarbiavimo stoka (nevyksta diskusijų tarp ministerijų), beveik nėra veiksmų planų, o jei parengti – juose tik neformalios strateginės nuostatos.

Būtina stiprinti gebėjimus administravimo ir politinių sprendimų lygmeniu, užtikrinti tą patį žinių apie bioekonomiką ir su ja susijusių atskirų ministerijų politikas lygį, kuo naudinga turėti bioekonomikos strategiją ir veiksmo planą. Abipusio mokymosi veikla turi apimti visas susijusias ministerijas, nuo pradžių sutariančias dėl tematikų, todėl tai gana sudėtingas darbas. Šioje veikloje įtraukiamos šalys, kurios turi strategijas, ir šalys, kurios dar tik jas rengia, kad būtų galima mokytis ir dalintis patirtimi. Būtinai visų galimų sprendimų priėmėjų ministerijose politinis įsipareigojimas, kad strategija būtų parengta. Vieno šablono jai kurti nėra, nes šalys skirtingai pažengusios. Pirmiausia reikia nusistatyti poreikius ir trūkumus.

Sutarta, kad kitame seminare šalių atstovai **trumpai pristatys savo šalies pasirengimo bioekonomikos strategijai padėtį**. Taip pat reikia geriau išanalizuoti, kuo PSF gali būti naudinga Vidurio ir Rytų Europos šalims rengiant nacionalines bioekonomikos strategijas. Antrasis seminaras bus rengiamas gegužės pradžioje, data bus patikslinta vėliau.

Justina Vaišvilaitė